

YLEISET OHJEET TIETEELLISEN ESSEEN KIRJOITTAMISEEN

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	3
1.1	Kasvatustieteellisen esseen kirjoittamisesta	3
1.1.1	<i>Tieteellinen essee tekstinä .....</i>	<i>5</i>
1.1.2	<i>Esseen laatiminen, rakenne ja muoto.....</i>	<i>6</i>
1.2	Tieteellinen kirjallisuus	8
1.2.1	<i>Lähdeviitteet .....</i>	<i>9</i>
1.3	Tieteellisen esseen pituus ja lisäluettavaa	9
KUVIOT		
KUVIO 1.	ESSEE OPPIMISEN VÄLINEENÄ.....	4

1 JOHDANTO

Käytä tieteellisen esseen kirjoittamiseen [tiedekunnan opinnäytepohjaa](#), jonka voit ladata itsellesi TUNI intrasta. Samaa pohjaa käytetään opinnäytetöiden ja muiden tiedekunnan kirjoitustöiden tekemiseen opintojen aikana. Kaikissa kirjoitustehtävissä et tarvitse kaikkia tämän ohjeistuksen sisältöjä, joten käytä omaa harkintaasi soveltaessasi ohjeistusta.

1.1 Kasvatustieteellisen esseen kirjoittamisesta

Tieteellistä esseetä voidaan käyttää opintojakson suorittamiseen joko vaihtoehtoisena tai ainoana suoritustapana tai opintojakson muiden tehtävien ohella. Tieteellisellä esseellä tarkoitetaan tässä kirjallisuuteen perustuvaa tekstiä, jossa paneudutaan tiettyyn aiheeseen, ongelmaan, väitteeseen tai kysymykseen ja jossa tätä aihetta pohditaan sekä kriittisesti että analyyttisesti. Kriittinen ja analyyttinen ote tarkoittaa asian tai ilmiön yksityiskohtaista tarkastelua useista eri näkökulmista, ja eri tutkimustuloksia ja tulkintoja vertaillen.

Opintojakson kirjallisuus on otettava suoraan mukaan esseen kirjoittamiseen joko painottaen joitakin teoksia tai siten, että teokset ovat samanvertaisia. Varmista aina opintojakson opettajan ohjeista, mitkä tarkemmat ohjeet opettaja on tehtävälle määrittänyt. Tieteellinen essee kirjoitetaan aina hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti (ks. Tenk.fi). Tekstissä hyödynnetään lähdeviitteitä, joiden varaan argumentointi rakentuu (Kniivilä, Lindblom-Ylänne & Mäntynen, 2017).

KUVIO 1. Essee oppimisen välineenä

Tieteellinen essee opintojakson suoritusmuotona voidaan nähdä pienoistutkielmana tai suppeana pohtivana kirjoituksena. Tyyliin kuuluu tieteellisen kirjoittamisen asiatyyli ja oman tieteenalan konventioiden noudattaminen, lähdekirjallisuus sekä kielellisesti toimiva ulkoasu.

Tieteellisen esseiden muotona on suora kerronta. Pelkkä lähdetekstien esittely ja referointi ei ole riittävää. Tieteellisessä esseessä kirjoittajan on syytä esittää aiheesta myös omia pohdintoja ja vasta-argumentteja, jotka tulisi asettaa tekstissä vuoropuheluun ja vertailuun tieteellisten lähteiden kanssa. Tieteellisen esseiden aihetta lähteiden kanssa on hyvä käsitellä yksilöllisesti, persoonallisesti, perustellusti ja rajatusti.

Omien näkemysten esittäminen ei kuitenkaan tarkoita pelkkien mielipiteiden esittämistä, vaan tärkeätä on, että aihetta käsitellään argumentoivalla ja pohdiskelevalla otteella ja että asioiden esittäminen muodostaa loogisen rakenteen niin, että tekstistä käy ilmi, mikä ajatus on oma ja mikä lähteissä jo esitettyä. Argumentointiin kuuluu lähdekirjallisuuteen perustuvan oman tulkinnan esittäminen tarkasteltavasta ilmiöstä. Opiskelijan tulee tieteellisessä esseessä hallita aiheen sisältö ja keskeiset käsitteet (Kniivilä, Lindblom-Yläne, & Mäntynen, 2017).

1.1.1 Tieteellinen essee tekstinä

Essee on johdonmukainen: aihe ja teksti ovat linjassa annetun otsikon tai ohjeen mukaisesti.

- Otsikoi itse ja seuraa otsikon pohjalla olevaa kysymystä.
- Rajaa vain keskeinen aiheen sisältö esseesi käsittelyyn.

Essee on merkityksellinen: kirjoittaja esittelee tekstillään taitonsa kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun.

- Käsittele valitsemaasi pientä osaa aiheesta perustellusti ja omaleimaisesti.
- Pohdi, mikä on olennaista.

Essee on syvällisesti ymmärtävä: kirjoittamisen tavoitteena on muokkaava, pohtiva ja arvioiva tiedon rakentaminen.

- Välitä tieto omin sanoin ja anna esimerkkejä.
- Osoita omaa ajattelua käymällä keskustelua keskeisten lähteiden kanssa. Vertaile lähteitä oman ajattelusi kautta. Erittele lähteitä tarkastelemalla miltä osin ne ovat yhtäläisiä ja miltä osin ne eroavat toisistaan suhteessa esseesi aiheeseen.

Essee on jäsentynyt: kirjoittaja osoittaa ajatuksen loogisen kulun esseeseen sisällä.

- Jäsennä tekstiin asioiden suhteet: hierarkia, kausaliteetit, konteksti.

Essee on tieteellinen: kirjoitustapa saa olla persoonallinen, mutta myös objektiivinen.

- Argumentoi uskottavasti eli ole neutraali ja asioita erittelevä.
- Perustele esittämäsi väitteet ja näkemykset.
- Analyttisessä tekstissä referoidaan, reflektoidaan, selostetaan, kuvataan, kerrotaan ja argumentoidaan. Tekstin perustasolla tieteellisessä esseessä referoidaan lähteitä, analyttistä tasoa voidaan nostaa saattamalla lähteet keskustelemaan keskenään ja osallistumalla itse keskusteluun.

Essee on yleistajuinen: kirjoittamisessa tekijä on noudattanut kielen ominaisia piirteitä.

- Pyri siihen, että esseesi on ytimekäs ja yleistajuisesti ymmärrettävissä.
- Viimeistele esseesi huolellisesti, jotta lukijan on helpompi seurata ajatuksen kulkuasi.

1.1.2 Esseen laatiminen, rakenne ja muoto

Essee laaditaan lähtökohtaisesti kyseiseen opintojaksoon kuuluvan kirjallisuuden perusteella. Esseen aihe ja käsittelynäkökulma muotoillaan opettajan tehtävänannon mukaisesti. Lähdekirjallisuuteen voidaan sisällyttää myös muita teoksia kuin kyseisen opintojakson kirjallisuutta tai oppimateriaaleja.

Essee alkaa lyhyellä johdannolla, jossa ytimekkäästi ja kiinnostavalla tavalla pyritään viemään lukija suoraan esseen aiheeseen. Johdannossa perustellaan ja taustoitetaan esseen ydinkysymys, johon esseellä haetaan vastausta. Lisäksi on syytä esittää lukijalle etukäteen esseen juoni, eli miten työ etenee ja mihin on tarkoitus päätyä.

Johdantoa seuraa käsittelyosa, jossa aihetta käsitellään esseen tehtävän kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla (asioiden esittely, määrittelyt, analysoinnit, vertailut, kommentoinnit, kriittiset pohdinnat, tulkinnat ym.). Loogisesti etenevät käsittelyjaksot voidaan erottaa toisistaan otsikoilla, joiden tulee kuvata osuvasti käsiteltyä jaksoa. Pitemmissäkin kirjoituksissa on vältettävä turhaa otsikointia, koska lyhyet alaluvut tekevät tekstistä katkonaista. Samasta syystä myös lyhyitä (1–3 virkkeen) kappaleita ei esseessä pidä käyttää. Myöskään niin sanottujen ranskalaisten viivojen käyttö ei kuulu esseeseen. Lähdeviitteet tulee merkitä huolellisesti tekstiin.

Esseen lopetus koostuu tiivistyksestä, arvioinneista ja johtopäätöksistä, jotka perustuvat kaikkeen mitä esseessä on siihen mennessä esitetty. Kaiken ennen lopetusta esitetyn tulee siten olla yhteydessä toisiinsa ja perustella esitettäviä tuloksia.

Lyhyissä kirjoituksissa pitää välttää toistoa. Johtopäätöksistä on hyvä esittää arvioita ja eräs mielekäs lopetustapa on osoittaa niiden perusteella uusia kysymyksiä jatkopohdintoja varten.

Ratkaisuja esseen sisällön jäsentelyyn:

- Aikajärjestys eli kronologinen järjestys: kirjoitetaan menneestä, nykyisestä ja tulevaisuudesta. Voi käyttää myös yhdessä muiden jäsentelyjen kanssa.
- Paikallisuuden mukainen järjestys: kirjoitetaan, miten meillä ja miten muualla tai lähellä–kaukana -akselilla. Voi käyttää myös yhdessä muiden jäsentelyjen kanssa.
- Luettelojäsentely: kirjoitetaan yleisestä erityiseen tai tärkeysjärjestyksessä. Voi käyttää myös yhdessä muiden jäsentelyjen kanssa.
- Temaattinen jäsentely: kirjoitetaan samasta teemasta eri näkökulmien kautta.
- Tutusta tuntemattomampaan tai yksinkertaisesta mutkikkaampaan -jäsentely: kirjoitetaan yleinen kiinne kohta, josta asiaa lähdetään syventämään.
- Dialektinen eli vastakkainasetteluun, vastakohtiin ja vertailuun perustuva jäsentely: pyritään kirjoittamaan jännitteestä ja mielenkiintoisesta vertailusta tutkijoiden tai ilmiöiden kautta. Vertailussa tai vastakkainasettelussa tulee olla systemaattinen, edetä jäsentyneesti.
- Syy–seuraus-jäsentely tai ilmiö–syy-jäsentely: kirjoitetaan tapahtumasta tai ilmiöstä ja sen seurauksista tai syistä.
- Ongelma–ratkaisu-jäsentely tai kysymys–vastaus-jäsentely: tunnistetaan ongelma ja rajataan se. Kirjoitetaan pyrkien ymmärtämään ongelmaa, asettamaan tavoitteet ja etsitään erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja sekä arvioidaan valintojen seurauksia. Lopuksi suunnitellaan valitun ratkaisun toteuttaminen.

Tieteellisen esseen kirjoittamisprosessi on vaiheittainen ja perustuu omaan tyyliin. Esseen kirjoittamiseen tulee aina varata aikaa. Kirjoittamisessa voi käyttää apuna ajatuskarttaa jäsentelyssä tai kirjoittaa esseen eri osia vuorotellen ja täydentäen. Jokainen kirjoittaja etenee omalla tyylillään.

Lue aina itse oma esseesi läpi ennen kuin palautat sen tarkastettavaksi ja arvioitavaksi opettajalle. Kun luet tekstin ääneen, huomaat tekstin pulmat

paremmin. Omalle tekstilleen ja tavoilleen kirjoittaa tulee nopeasti ja helposti sokeaksi. Siksi on hyvä, että toinen lukija lukee tekstin, ennen palautusta. Ulkopuolinen lukija huomaa ongelmat rakenteissa ja epäselvyydet sujuvuudessa usein helposti. Pyydä palautetta vertaisryhmästä.

1.2 Tieteellinen kirjallisuus

Tieteellisen esseen laatiminen alkaa tutustumalla aihetta koskevaan kirjallisuuteen. Kirjallisuudesta pyritään löytämään jokin omaa väitettä tai kysymystä haastava tai tukeva teema. Näiden argumenttien avulla esitetään pohdintoja, johon esseellä on tarkoitus vastata. Tehtävänä voi olla esimerkiksi analysoida jotakin yhteiskunnallista ongelmaa, teoreettista näkemystä tai vertailla eri tutkijoiden tutkimustuloksia. Alla on esitetty joitakin suuntaviivoja eri tasoisten opintojaksojen esseille:

Perusopinnoissa

Opintojaksolla mainittu kirjallisuus sekä muina lähteinä suomenkielisiä tieteellisten lehtien artikkeleita tai tieto- tai tiedekirjoja (vertaisarvioinnin eli referee-menettelyn läpikäyneet). Muista esimerkiksi nämä julkaisut, kun etsit lähteitä: Kasvatus-lehti, Kasvatus ja aika -lehti, Aikuiskasvatus-lehti, Ammattikasvatuksen aikakauskirja, Aikuisdidaktiikka-lehti, Yliopistopedagogiikka-lehti, Niin & Näin -filosofinen aikakauslehti, Varhaiskasvatuksen tiedelehti.

Aineopinnot

Opintojaksolla mainittu kirjallisuus sekä muina lähteinä suomenkielisiä tieteellisiä artikkeleita (esim. edellä mainituista lehdistä) tai tieto- tai tiedekirjoja sekä muita kuin suomenkielisiä tieteellisiä artikkeleita, tiedekirjat (referee-menettelyn läpikäyneet) ja kasvatustieteen alan ammattilaisille suunnatut tietokirjat.

Syventävät opinnot

Opintojaksolla mainittu kirjallisuus sekä englanninkielisiä tieteellisiä artikkeleita tai tieto- tai tiedekirjoja (referee-menettelyn läpikäyneet) sekä suomenkielisiä tieteellisiä artikkeleita tai tieto- tai tiedekirjoja (referee-menettelyn läpikäyneet).

1.2.1 Lähdeviitteet

Katso lähteisiin viittaamisen ohje opinnäytetyöpohjasta. Esseessä käytettyä kirjallisuutta tuodaan esiin epäsuorin tai suorien lainauksin. Kirjoittaja voi referoida eli kirjoittaa omin sanoin toisen kirjoittajan ajatuksen tai ottaa toisen tekstistä suoran sitaatin. Pyri pääosin tiivistämään lähteiden näkökulmat omin sanoin ja käytä suoria lainauksia (=toistat sanatarkasti tietyn lauseen tai lauseet) vain harkiten ja vähäisessä määrin.

Kirjoitettu viite on aina löydettävä lähdeluettelosta ja päinvastoin. Lähteiden ja viittauskäytännön pohjalla on vaatimus tiedon perusteltavuudesta. Kirjoittajan tulee ilmaista, mikä on hänen oma ajatuksensa ja mikä on lainattua ajattelua. Viite ohjaa lähdeluettelon kautta tiedon sijainnin alkuperälle, ja lukijan on lähdeluettelon perusteella mahdollista tarkistaa viittauksen ja tulkinnan asiallisuus. Viittausten määrästä näkee myös sen, mikä tekstissä on kirjoittajan omaa panosta ja mikä taas on toisen tuotannosta. Joskus kirjallisuuteen tutustuessa tulee eteen myös tekstejä, joita luetaan, mutta joihin ei viitata kirjoittaessa. Tällaisia teoksia ei sijoiteta lähdeluetteloon.

Usein eri tieteenaloilta tai erilaisista taustoista tulevilta kirjoittajilta voidaan tunnistaa monenlaisia viittaus- ja lähdemerkintäkäytäntöjä. On kuitenkin huomattava, että viitteissä ja lähdeluettelossa on syytä noudattaa aina samaa muotoa eli olla siis sisäisesti johdonmukainen omissa käytännöissään.

1.3 Tieteellisen esseen pituus ja lisäluettavaa

Kahden opistopisteen laajuinen esseen ohjepituus on 5–8 tekstisivua. Viiden opintopisteen laajuinen esseen ohjepituus on puolestaan 10–15 sivua. Lähdeluettelo, sisällysluettelo ja kansilehteä ei lasketa pituuteen.

Hyödyllisiä lisäohjeita esseen laatimisesta löytyy muun muassa seuraavista lähteistä:

- Kirjoittajan ABC-kortti:
<http://webcgi.oulu.fi/oykk/abc/tekstinhuolto/tekstilajeja/essee/>
- Kielijelppi.fi, <https://blogs.helsinki.fi/kielijelppi/>

- Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S., & Mäntynen, A. (2017). Tiede ja teksti: Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Kasvatustieteiden osasto. Yliopistopedagogiikan keskus.
- Kaisu, M. ja Mansikka-aho, A. (2020). Kasvatustieteen taskutuutori – Raketti ajattelun avaruuteen! <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/119788>
- Vilkka, H. (2020) Akateemisen lukemisen ja kirjoittamisen opas. Jyväskylä: PS-kustannus.